

Чингиз Айтматов

ЭРТА ҚАЙТГАН ТУРНАЛАР

Қисса

Асил Рашидов таржимаси

Ўғлим Асқарга

Оқсой, Кўксой, Сариксой — кезмаган ер қолмади, Лекин ҳеч бир ўлкадан ўхшашинг топилмади...

Қирғиз халқ қўшиғи

* * *

Иовга элтди чопар шумхабар: «Ўғлонлар кўксига санчилмиш ханжар...»

«Иов» китобидан

* * *

Қайта-қайта даласини шудгор қилар қўшчилар,
Қайта-қайта сепадилар ерларига уруғ, дон,
Қайта-қайта ёмғир билан сийлар уларни осмон...

Умид билан ер ҳайдайди одамлар,
Умид билан уруғ сочар одамлар,
Умид билан денгиз кетар одамлар...

«Тҳерагатҳа», 527-536-бетлар.

Қадимги Ҳиндистон адабиёти ёдгорликларидан

Биринчи боб

Совқотиб, дағал шол рўмолга ўраниб олган муаллима Инкамол опа география дарсида Цейлон ҳақида, океаннинг Ҳиндистонга яқин қирғоқларида жойлашган ўша афсонавий орол ҳақида ҳикоя қилар эди. Цейлон мактаб харитасида бепоён ерга нисбатан бир нуқтадай кўринар эди. Яхшилаб тингласанг, нималар йўқ у ерда, маймунлару филлар ҳам, бананлар ҳам (қандайдир мевалар), дунёда энг яхши чой ҳам ва турли-туман ёввойи мевалар, нотаниш ўсимликлар ҳам бор. Ҳаммасидан ҳам уёқ доим шундай иссиқ бўлади-ки, йил бўйи бемалол юраверасан: этик ҳам, қалпоқ ҳам, пайтава-ю пўстин ҳам керак эмас. Ўтинни-ку, умуман, кераги йўқ. Шундай бўлгач, кўрай териб келиш учун далага боришнинг, бурнинг ерга тегай-тегай деб шох-шабба, ўтин орқалаб келишнинг кераги ҳам йўқ. Мана яшаш деб шуни айтади-да. Маза қилиб юравер, хоҳласанг офтобда исин, хоҳламасанг сояда ёт. Цейлонда кеча-ю кундуз ҳаво иссиқ, шундай роҳатки, ёзнинг ниҳояси кўринмайди. Қанча хоҳласанг шунча чўмилавер, хоҳла эрталабдан кечгача. Зериксанг туяқушларни қувла, туяқушларми, албатта бор у ерда. Уёқда